

Kun tre aar efter, at Videnskabernes Selskab har kunnet fejre sit 200 aars jubilæum, har ogsaa det ældste af vore historiske selskaber *Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie* kunnet fejre 200 aars jubilæet for dets stiftelse 8. januar 1745. En nøje forbindelse bestaar herimellem, idet en hovedtilskyndelse for — den da kun 35aarige — Jacob Langebek, danske selskabs stifter, utvivlsomt var, at han ikke var blevet valgt til medlem af dette første fornemme selskab. Danske selskab har gennem sit 200-aarige virke bibeholdt den af dets stifter anlagte linje, hvorefter hovedvægten er lagt paa publikationen af dokumenter — offentlige og private — og dets hovedpublikation har stedse »*Danske Magazin*«, der foreligger i ubrudte rækker gennem disse 200 aar, været.

Selskabet har markeret 200aarsdagen ved udsendelsen af en oversigt over dets historie udarbejdet af selskabets nuværende sekretær arkivar dr. theol. Bjørn Kornerup (der senere vil blive anm. her i Tidsskr.).

Paa aarsmødet 8. febr. 1945 forelaa meddelelse fra selskabets forstander professor Aage Friis om, at han grundet paa svækket helbred ønskede at træde tilbage. I hans sted valgtes professor Knud Fabricius til forstander.

1943 har selskabet udgivet I bind af Christian VIII.s dagbogsoptegnelser udg. ved Axel Linvald (se foran s. 483—87) samt 1. hefte af *Danske Magazin* 7. R. I. Af dets indhold kan nævnes et af dr. Bjørn Kornerup aftrykt interessant svarbrev, dat. 7. decbr. 1867, fra C. F. Allen til Caspar Paludan-Müller i anledning af dennes redegørelse i et brev af 3. decbr. 1867 (trykt af Ellen Jørgensen i Hist. Tidsskr. 9. R. V, 91—98) for sit fra Allen afvigende syn paa placeringen af ansvaret for det stockholmske blodbad og i forbindelse dermed paa Christian II.s personlighed. Selv om senere — og ligesaa fremragende forskere — ogsaa har beskæftiget sig med det omstridte problem, har dette under privat form holdte ordskifte dog endnu interesse, og at Allens imødegaaelse af de af Paludan-Müller anførte synspunkter ikke overbeviste denne fremgaar af, at han i det store og hele fastholdt sin opfattelse i sit værk »De første Konger af den oldenborgske Slægt« (1874). Videre er i heftet aftrykt »Den københavnske Registrant 1539—40« (ved Astrid Friis), der for tiden 30. septbr. 1539—4. juni 1540 giver et ikke uvæsentlig supplement til de i »Danske Kancelliregistranter 1535—50« trykte uddrag af breve og de i »Danske Magazin« trykte tegnelse for den paagældende periode.

Det danske Sprog- og Litteraturselskab har paabegyndt Udsendelsen af en Oversættelse til moderne Dansk af *Danmarks Gamle Lov* d. v. s. Skaanske Lov, Valdemars og Eriks Sjællandske Lov, Jyske Lov samt Kirkelovene. Det nu foreliggende første Storhæfte (der skal følges af fire andre à 5 Kr. pr. Hæfte) omfatter skaanske Lov samt Anders Sunesens Parafraze af denne. Medens denne sidste, der er affattet paa Latin, tidligere har været oversat (ved Jørgen Olrik, hvis Oversættelse ogsaa danner Grundlaget for den nu foreliggende Gengivelse ved Stig Iuul), har selve den skaanske Lov hidtil ikke været tilgængelig paa Nutidsdansk og af de øvrige Landskabslove kun Jyske Lov. Oversættelsen er foretaget af den kyndige Medudgiver af Lovenes Originaltekst Arkivar Erik Kroman under Medvirkning af Prof. Stig Iuul, og det færdige Værk vil omfatte et udførligt Sagregister samt en Kommentar. De gamle danske Landskabslove er en af de vigtigste Kilder til Kendskabet til danske Samfundsforhold i den ældre Middelalder, og der er derfor Grund til at være taknemmelig for, at de herved gøres tilgængelige for alle danske Historikere.

Rigsarkivet har 1944 udsendt et nyt bind af *Kancelliets Brevbøger*, der omfatter aarene 1637—39. Det kunde maaske henstilles til den kyndige og flittige udgiver fhv. arkivar E. Marquard kun at lade det følgende bind omfatte 2 aar. Den voksende stofmasse har bevirket, at det nu foreliggende bind er blevet en lidt uhaandterlig mammut paa 1134 sider.

Hidtil har der i hovedsagen kun været Vejledende Arkivregistraturer for hovedarkivet i København; med det sidst udkomne bind VI, der indeholder en oversigt over *Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele*, er begyndelsen gjort ogsaa for landsarkivernes vedkommende. Det er et meget værdifuldt hjælpemiddel, der her er stillet til raadighed for alle arkivgæster; og der er grund til at sige baade rigsarkivet og de to forfattere, landsarkivar Gribsvad og arkivar Hvidtfeldt tak for den haandsrækning, der her er ydet alle, der arbejder med Sønderjyllands historie.

En fuldstændig udtømmende registratur er ikke tilsigtet og turde ogsaa være overflødig; det er frem for alt en oversigt, man har brug for, og den faar man, saa god som man kan ønske sig den.

Hvor proveniensprincippet er lagt til grund for arkivordningen

er det nødvendigt at have et vist kendskab til tidligere tiders administration. Hvert afsnit i oversigten indledes med en redegørelse for det paagældende embedes myndighedsomraade, og bogen har derfor værdi ud over det rent arkivvejledende som en kort oversigt over Nordslesvigs administrative forhold; intetsteds i Danmark har jurisdiktionsordningen været saa indviklet som netop her, og derfor er disse indledende redegørelser særdeles kærkomne. Ligeledes er det prisværdigt, at der er meddelt saa fyldige litteraturhenvisninger. Som tillæg findes en yderst nyttig fortegnelse over hvert enkelt sogns jurisdiktionsforhold.

Ved grænsereguleringerne i 1864 kom tidligere slesvigske omraader til kongeriget og gamle enklaver til hertugdømmet. De vanskeligheder, der er opstaaet ved uoverensstemmelse mellem gamle og nye administrative grænser, har arkivmyndighederne søgt at løse ved at lægge mest muligt af det gamle enklavestof i Aabenraa og mest muligt af arkivmaterialet vedrørende de 8 sogne i Viborg. Anmelderen vil gerne benytte lejligheden til at beklage denne ordning, der har medført, at protokolrækker og tilhørende bilag nu ligger paa forskellige steder. Det er faktisk til ringe glæde for alle parter. Det forekommer mig, at det mest rationelle vilde være at sætte 1864 som skel og henvise interesserede, der vil studere enklavernes forhold til Viborg før den tid og til Aabenraa efter den tid og omvendt for de 8 sognes vedkommende. Kan der ikke laves om paa det endnu? *Troels Fink.*

Med Arkivar P. B. Grandjeans statelige Værk *Dansk Sigillografi*, udgivet med Understøttelse af Carlsbergfondet (Kbh. 1944, 350 Sider) har de skandinaviske Lande faaet en særlig Haandbog i Seglvæsenet. Forf. har stillet sig den Opgave at give en detaljeret Skildring af alle de ydre Forhold, der knytter sig til Seglene, f. Eks. deres Form, Anbringelse paa Dokumentet, Substans, Farve, Figurindhold og Omskrift. I det foreliggende store Værk har Forf. samlet sine Erfaringer fra et langt Livs flittige Sysse med de middelalderlige Segl, og hver Side bærer Vidnesbyrd om en fint opøvet Evne til at iagttage selv de mindste Nuancer. Fremstillingen bygger paa et meget omfattende Materiale, baade trykt og utrykt, og formodentlig findes der ikke mange Segl i det danske Rigsarkivs righoldige Samling, som ikke er blevet vendt og drejet adskillige Gange. Ogsaa norske og svenske Segl har Forf. et intimt Kendskab til, og de forskellige nordiske Typer ses saavidt muligt paa Baggrund af Udviklingen i Europas førende Kulturlande. Til trods for at Skildringen er bygget op paa utallige